

نظرسنجی در عربستان سعودی: نیمی هوادار «اسلام میانه رو» شماری هوادار اعتراضات داخلی یا جنگ با ایران

به قلم دیوید پولاک (fa/experts/dywyd-pwlak-0/), دنیل چادورو (fa/experts/dnyl-chadwrw/)

۷ اوت ۲۰۲۳

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/saudi-survey-says-nearly-half-back-moderate-islam-few-support-internal-protests-or
العربية (/ar/policy-analysis/asttla-lray-fy-alswdyt-nhw-nsf-alswdywn-ywydwn-alaalam-almtdl-fyma-la-thzy/)

درباره نویسنده

دیوید پولاک (fa/experts/dywyd-pwlak-0/)

دیوید پولاک هموند برنستاین و مدیر «پروژه فکرة» در انستیتو واشنگتن است وی در گذشته به عنوان مشاور ارشد وزارت خارجه ایالات متحده در بخش خاورمیانه بزرگ با تمرکز بر حقوق زنان و به عنوان کارشناس منطقه‌ای «ستاد برنامه‌ریزی سیاسی» وزیر خارجه فعالیت داشته است

دنیل چادورو (fa/experts/dnyl-chadwrw/)

دنیل چادورو کارآموز پروژه فکرة در انستیتو واشنگتن است

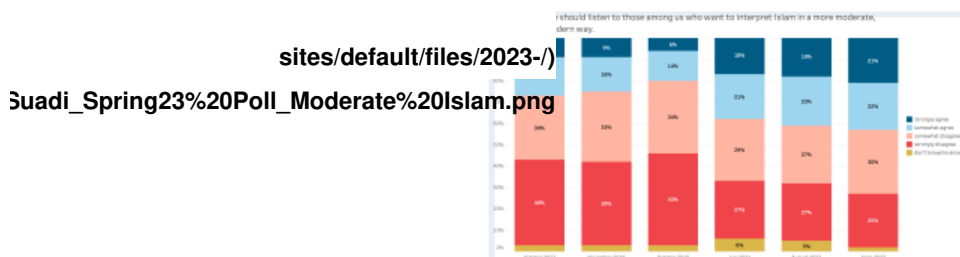

تحلیل کوتاه

بر اساس مجموعه‌ای از نظرسنجی‌ها میان سال‌های ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۳ افکار عمومی عربستان سعودی به طرز قابل توجهی نسبت به نسخه مدرن اسلام بازتر شده است

اسلام «میانه‌رو» جذابیت خود را حفظ کرده هرچند برخی مخالفت‌ها نیز همچنان باقی است

تا ماه مارس/آوریل ۲۰۲۳ تقریباً نیمی (۴۳ درصد) از مردم عربستان سعودی با این نظر موافق بودند که: «ما باید به سخنان کسانی در میان خود گوش دهیم که سعی دارند تفسیر معتدل روادارانه و مدرن‌تر از اسلام ارائه کنند». این نسبت تقریباً دو برابر رقمی است که شش سال پیش (۲۰۱۷) ثبت شده بود و در طی سه سال گذشته نسبتاً ثابت مانده است.

در مورد این پرسش مهم یک یافته نظرخواهی‌ها در سال‌های اخیر این بوده که بر خلاف تصور اولیه میزان همدمی با اسلام میانه‌رو بین نسل جوان و نسل سالخورده‌تر یکسان است. کسانی که زیر ۳۰ سال دارند از اسلام میانه‌رو همان قدر حمایت می‌کنند که افراد مسن‌تر از آنها. در این تازه‌ترین نظرسنجی حدود یک چهارم از هر نسل «قویا» با این تفسیر جدید از اسلام موافق بوده‌اند و یک چهارم دیگر هم «تا حدی» با این دیدگاه همدمی داشته‌اند. در بیشتر سؤالات دیگر نیز تفاوت‌های نسلی مورد انتظار آنقدرها خود را نشان نمی‌دهد که از نظر آماری اهمیت زیادی داشته

فساد هنوز هم حدود نیمی از مردم را آزار می‌دهد اما اعتراض کردن طرفدار ندارد

نظرات مردم عربستان در مورد عدم برپایی تظاهرات ضد فساد در نظام پادشاهی نیز به حد بالایی رسیده است. در مارس/آوریل ۲۰۲۳ ۷۸ درصد از سعودی‌ها با این داوری موافق بودند که: «خوب است که ما مثل برخی کشورهای عربی دیگر اعتراضات خیابانی علیه فساد نداریم». این آمار از سال ۲۰۲۰ افزایش یافته است. در آن زمان تنها ۴۸ درصد از مردم تا حدودی با این نظر موافق بودند که: «خوب است که ما تظاهرات خیابانی بزرگی در اینجا نداریم».

در نظرسنجی‌های قبلی حدود نیمی از سعودی‌ها (حدود ۵۴ درصد) در اواخر سال ۲۰۲۲ معتقد بودند که پادشاهی عربستان در «کاهش فساد در اقتصاد و سیاست کم‌کاری می‌کند». نتایج یک نظرسنجی دیگر در نوامبر ۲۰۱۸ نشان می‌داد که اکثریت نسبتاً بزرگ‌تری از سعودی‌ها (حدود ۶۳ درصد) چنین احساسی داشته‌اند که نشان‌دهنده یک تغییر ملایم و مثبت در نگرش سعودی‌ها پیرامون این موضوع در یک دوره چهارساله است. در این دوره شمار کسانی که حتی معتقد بودند این کشور در مبارزه با فساد «بیش از اندازه» عمل می‌کند ۱۳ تا ۲۱ درصد بود.

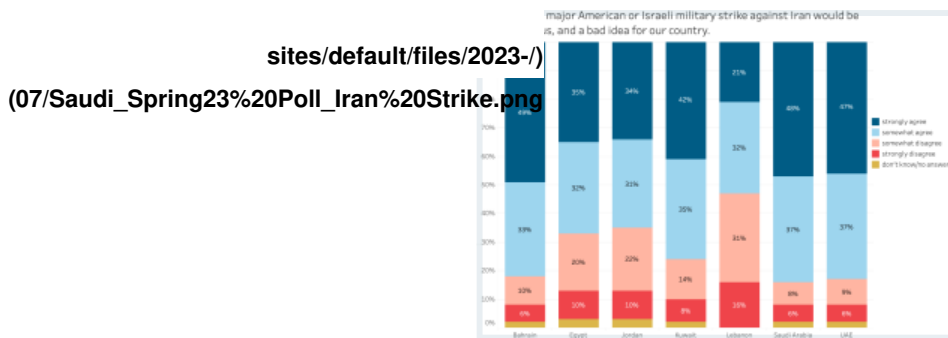
سعودی‌ها هنوز به رابطه با ایران اهمیت چندانی نمی‌دهند اما جدیت این دیدگاه کاهش یافته است

ایران یکی از معدود موضوعاتی است که در مورد آن تفاوت دیدگاه قابل توجهی بین اکثریت سنی (حدود ۹۰ درصد) شهروندان سعودی و اقلیت کوچک شیعه (حدود ۱۰ درصد) که عمدتاً در استان شرقی این کشور جمع هستند مشاهده می‌شود. به عنوان مثال در حالی که ۶۰ درصد از سنی‌های عربستان ایران را «دشمن» می‌دانند تنها ۳۹ درصد از شیعیان عربستان چنین نظری دارند.

همینطور دو سوم (۶۸ درصد) سنی‌های عربستان می‌گویند که «احیای روابط دیپلماتیک بین عربستان سعودی و ایران» تأثیرات منفی بر منطقه خواهد داشت ولی این نظر فقط میان نیمی از شیعیان عربستان (۵۴ درصد) مشاهده می‌شود. این پاسخ‌ها همچنین نمونه‌ای از مخالفت غیرعلنی عموم با سیاست رسمی دولت عربستان است - که به دیگر یافته‌های کلی نظرسنجی نیز اعتبار می‌بخشد.

با توجه به طرح سوال مرتبطی در نظرسنجی‌های قبلی گرایش عمومی در طول زمان نسبتاً معتدل‌تر شده است. در سال ۲۰۱۷ اکثریت قریب به اتفاق سعودی‌ها (۸۸ درصد) روابط با ایران را کم‌اهمیت تلقی می‌کردند و در سال ۲۰۲۲ هم بیشتر آنها (تقریباً ۸۰ درصد) همین نظر را داشته‌اند ولی تعداد کمتری از سعودی‌ها در سال ۲۰۲۲ (۴۴ درصد) نسبت به سال ۲۰۱۷ (۵۸ درصد) گفته‌اند که روابط با ایران «اصلاً مهم نیست».

چنین تغییری در احساسات عمومی می‌تواند نشان‌دهنده خصومت کمتر عربستان سعودی با ایران به عنوان تهدیدی برای موجودیت عربستان باشد. در عین حال غیرمنتظره است که ۸۵ درصد از سعودی‌ها با این نظر موافق اند که: «حمله نظامی بزرگ آمریکا یا اسرائیل علیه ایران بسیار خطرناک است و عواقب بدی برای کشور ما خواهد داشت». تقریباً نیمی (۴۸ درصد) از سعودی‌ها «قویاً» چنین احساسی دارند. برعکس تقریباً به همان اندازه غیرمنتظره کمتر از نیمی (۳۳ درصد) از سعودی‌ها با این پیشنهاد عمدتاً تحریک‌آمیز موافق اند که: «چون ایران اکنون خیلی به داشتن بمب هسته‌ای نزدیک شده پس زمان آن رسیده که یک کشور عربی نیز به این بمب دست یابد».

روابط با چین و روسیه از دیدگاه عمومی اهمیت فزاینده‌ای پیدا کرده اما روابط با آمریکا همچنان با ارزش تلقی می‌شود

آمریکا اکنون از چشم اکثر سعودی‌ها عمدتاً به عنوان یک «دوست» (۱۷ درصد) «شریک امنیتی» (۳۲ درصد) یا «شریک اقتصادی» (۳۳ درصد) دیده می‌شود. اما چین روز به روز نظرات مثبت‌تری را جلب می‌کند هرچند بیشتر در حوزه اقتصادی: به عنوان «دوست» (۱۷ درصد) «شریک امنیتی» (۱۱ درصد) و «شریک اقتصادی» (۶۲ درصد).

اما قابل توجه‌تر این است که روسیه در کل همچنان جایگاه بسیار مطلوبی در این نظرسنجی دارد: به عنوان «دوست» (۲۰ درصد) «شریک امنیتی» (۳۴ درصد) یا «شریک اقتصادی» (۴۱ درصد). علاوه بر این در راستای این ارزیابی غالب سه چهارم سعودی‌ها (۷۴ درصد) به شکل حیرت‌آوری تا مارس/آوریل ۲۰۲۳ حداقل «تا حدودی» با این گزاره عمداً جنجالی موافقت داشته‌اند که: «در جنگی که اکنون بین روسیه و اوکراین در جریان است بهترین نتیجه پیروزی روسیه خواهد بود از جمله الحاق بخش قابل توجهی از سرزمین اوکراین به روسیه».

گرایش‌های سعودی‌ها در طول زمان: آمریکا روسیه چین

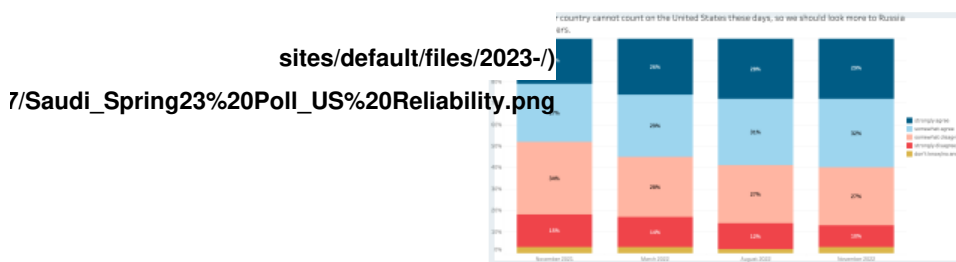
در نوامبر ۲۰۲۲ اکثریت سعودی‌ها (۵۶ درصد) در پاسخ به این سوال که «داشتن روابط خوب با آمریکا چقدر مهم است» معتقد بودند که این روابط

اهمیت کمی دارد یا اصلاً اهمیت ندارد. به نسبت پنج سال پیش از آن یعنی سال ۲۰۱۷ که این موضع ۶۰ درصد پاسخ‌دهندگان بود پیشرفت‌های جزئی دیده می‌شود.

بین سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۲۲ سعودی‌ها اهمیت فزاینده‌ای در روابط عربستان سعودی و روسیه دیده‌اند. نظرسنجی اکتبر ۲۰۱۷ نشان می‌داد که ۶۲ درصد از سعودی‌ها روابط سعودی با روسیه را تا حدودی بی‌اهمیت می‌بینند. با این حال این نسبت‌ها اکنون تقریباً معکوس شده است: «بی‌اهمیت» بودن در نوامبر ۲۰۲۲ به ۴۴ درصد کاهش یافته و اکثر سعودی‌ها (۵۴ درصد) روابط عربستان و روسیه را با درجه‌ای از اهمیت تلقی می‌کنند.

نگرش سعودی‌ها نسبت به اهمیت یا بی‌اهمیت بودن روابط با چین در سال ۲۰۱۷ به ترتیب برابر با ۴۶ درصد و ۵۰ درصد بود. با این حال پنج سال بعد نگاه انتقادی سعودی‌ها نسبت به روابط با چین کمتر شده و نزدیک به ۶۰ درصد آنها به این روابط با درجه‌ای از اهمیت نگاه می‌کنند.

افزایش اهمیت روابط عربستان-چین و عربستان-روسیه در نگاه مردم عربستان سعودی همراه با افزایش این احساس است که آمریکا قابل اتکا نیست. در نوامبر ۲۰۲۱ گرایش عمومی به اینکه عربستان سعودی نمی‌تواند «این روزها به ایالات متحده تکیه کند» و در عوض «بیشتر به روسیه و چین به عنوان شریک نگاه می‌کند» بین سعودی‌هایی که معتقد بودند ایالات متحده قابل اتکا است (۴۹ درصد) و سعودی‌هایی که برعکس این نظر را داشتند (۴۹ درصد) برابر بود. یک سال بعد اکثریت سعودی‌ها (۶۱ درصد) معتقد بودند که بهتر است کشورشان بیشتر به روسیه و چین توجه کند.

درباره روش‌شناسی

این تجزیه و تحلیل مبتنی بر یافته‌های حاصل از نظرسنجی‌های اکتبر ۲۰۱۷ تا مارس/آوریل ۲۰۲۳ است که در مصاحبه با ۱۰۰۰ نفر نمونه ملی انواع طیف‌های شهروندان سعودی صورت گرفته است. انتخاب نمونه از روندهای استاندارد احتمالات جغرافیایی پیروی کرده است و حاشیه خطای آماری تقریباً ۳ درصد است. این بررسی‌ها به وسیله یک شرکت انتفاعی بسیار کارداران منطقه‌ای و صاحب تجربه و کاملاً غیرسیاسی انجام شده است و کنترل‌های کیفی دقیق با ضمانت بر محرمانه بودن اطلاعات در طول نظرسنجی رعایت شده است. اطلاعات روش‌شناختی بیشتر از جمله پرسشنامه‌های کامل و مجموعه داده‌ها با تفکیک دموگرافیک در پلتفرم نظرسنجی تعاملی (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/twi-interactive-polling-platform>) ما در دسترس است.

RECOMMENDED

تحلیل کوتاه

ریسک‌های افزایش تنش دریایی در تنگه هرمز

۷ اوت ۲۰۲۳

فرزین ندیمی

(fa/policy-analysis/ryskhay-afzaysh-tnsh-dryayy-dr-tngh-hrmz/)

ARTICLES & TESTIMONY

Deterring Russia's Horizontal Escalation in Syria

اوت ۳۰، ۲۰۲۳

Andrew J. Tabler

[\(/policy-analysis/deterring-russias-horizontal-escalation-syria\)](#)

ARTICLES & TESTIMONY

Lebanon Is a Global Sanctuary for Criminals

اوت ۲۰، ۲۰۲۳

David Schenker

[\(/policy-analysis/lebanon-global-sanctuary-criminals\)](#)

TOPICS

[\(/policy-analysis/rqabt-qdrthay-bzrg/\)](#) رقابت قدرتهای بزرگ

[\(/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy/\)](#) عرب و اسلام سیاسی

[\(/policy-analysis/syast-amryka/\)](#) سیاست آمریکا

REGIONS & COUNTRIES

[\(/policy-analysis/khawrmyanh/\)](#) خاورمیانه

[\(/policy-analysis/kshwrhay-hashyhkhlyj-fars/\)](#) کشورهای حاشیه خلیج فارس